

Eva Andreas
Tunadalskyrkan, Köping 200315
Ef 18:18-20:1 "Evangeliet kommer till Efesos"

Det är en innehållsrik text vi har i dagens avsnitt av Apostlagärningarna. Paulus avslutade sin andra missionsresa, gjorde sedan ett besök i församlingen i Jerusalem hos församlingen där, och återvände sedan till den församling som en gång sänt ut honom, Antiochia. Men han hade inte ro att stanna kvar där så länge utan begav sig än en gång ut på resa - den som kallas den tredje missionsresan. Han besökte församlingar han mött eller grundat tidigare och överallt styrkte han lärjungarna.

Visst är det ett fint uttryck, att styrka varandra – att uppmuntra varandra, att lyssna till varandra, att ge stöd på olika sätt. Det är viktigt för oss idag också att kunna styrka varandra.

En annan som styrkte och predikade var Apollos. En grekisk judisk kristen från Alexandria, väl insatt i de judiska skrifterna, med en god grekisk utbildning, och med kunskap om Herrens väg, d v s Jesus. Apollos kom till den stora staden Efesos, en viktig handelsstad med ca 250 000 invånare, och med en stor blandning av religion och kultur. Den stora religionen var gudinnan Artemis- eller Dianakulten, med ett stort tempel som drog många pilgrimer, och där de som gjorde souvenirer i silver tjänade mycket pengar.

Paulus hade gjort ett snabbt besök i Efesos och lovat att komma tillbaks "om Gud vill". Han hade lämnat Priscilla och Aquila, sina två medhjälpare både på ett andligt och praktiskt plan där och de verkade ha spelat en stor roll i den väckelse som gick fram i Efesos. Men först kom Apollos.

Apollos hade kommit till tro genom att lärjungar till Johannes Döparen hade funnits förmodligen i Alexandria. De förkunnade omvändelsen precis som Johannes hade gjort, omvändelsen som pekade på Jesus och öppnade upp för att tro på honom. Johannes sa själv: (Matt 3:11) "Jag döper er med vatten för omvändelsens skull – (alltså omvändelsen från synd och onda gärningar). Men han som kommer efter mig är starkare än jag. Han skall döpa er med helig

ande". För att bli döpt med Johannesdopet krävdes ingen tro på Jesus, men en vilja att leva tillsammans med Gud.

Apollos hade dessutom fått ett möte med Jesus, men hade inte hört talas om Jesusdopet, där man bildligt talat dör och uppstår med Jesus och får del av den helige ande. Han undervisade utifrån den kunskap han hade och talade frimodigt i synagogan. Priscilla och Aquila hörde talas om honom och insåg att det fanns vissa luckor i hans kristna tro, så de tog sig an honom och "gav honom ännu noggrannare kunskap om Guds väg". Det står inte, men följderna måste ha blivit dop till Jesus och helig ande. Och han blev en resurs för de kristna gruppen och kom sedan att verka i Achaia och blev till stor hjälp för de troende eftersom han vederlade judarna energiskt och bevisade inför allt folket att Jesus är Messias.

Paulus och Apollos kunde inte vara på samma plats, de var förmodligen för lika för det, men notisen om Apollos berättar om hur det gick till när evangeliet spreds. Det fanns säkerligen många "Apollos" som vittnade om Jesus, som kunde bevisa att han var Messias, och människor kom till tro genom deras verksamhet. Det är lätt att tro att det bara var Paulus som var förkunnare, men han var ju bara en av de många, fast han hade fått en speciell uppgift.

Paulus kom till Efesos så småningom, och där träffade han några lärjungar som han av någon anledning frågade om de fått helig ande när de kom till tro. Dessa hade precis som Apollos inte ens hört talas om helig ande och Jesusdopet utan döpts med Johannesdopet. Paulus undervisade dem och de insåg att de behövde döpas till Jesus. Och när han lade sina händer på dem kom den heliga anden över dem, och de talade med tungor och profeterade. De fick känna kraften i evangeliet, i efterföljelsen. Den heliga ande bekräftade att de var en del av något mycket större.

Paulus stora gåva var att undervisa om kristen tro – det som kallades "Vägen". Sin vana trogen gick han till synagogan för att möta judarna. En del smädade honom och Vägen, och då kände han att han gjort sitt i synagogan och fick i stället möjlighet att hålla till i en föreläsningssal, där han hade full frihet att predika, att samtala med dem som kom. Och eftersom Efesos var en handelsstad var det många som kom, säkerligen spred sig ryktet om hans samtal, för han

höll på i två års tid med detta. Man kan ju bara ana hur många som kom inom hörhåll. Och de som kom till tro åkte hem och fortsatte att berätta och ännu fler kom till tro. Lukas noterar: Alla i Asien, (alltså inte hela världsdelen, utan den romerska provinsen där Efesos var huvudstad) både judar och greker fick höra ordet om Herren. Det står inte att alla kom till tro, men att alla fick höra. Lite senare konstaterar en av de som tillhörde Artemiskulten: Den där Paulus har fått en mängd människor att ändra sig, inte bara här i Efesos, utan i nästan hela Asien.

Paulus talade inte emot gudinnekulten, men han predikade för Jesus.

I Efesos var det vanligt med magiker, och mycket av det som kallas svartkonst, och många höll på med det. Nu berättar Lukas om några judiska andeutdrivare som hade sett det som hände runt Paulus, hur märkliga under ägde rum, hur till och med dukar som varit i beröring med hans kropp blev till hjälp för sjukdomar. Det var inte Paulus som införde detta, men folket som var vana vid olika magiska riter gjorde det, och Gud använde det till sitt syfte. Det står inget om vilka under Gud gjorde genom Paulus men de måste ha varit uppseendeväckande.

De judiska andeutdrivarna ville ha den kraften i sina magiska riter, och insåg att det var Jesu namn som var grunden och möjligheten till att något skulle hända. Men de insåg inte att Jesu namn var knutet till den som trodde på honom, och hade en relation till honom. Så när de försökte att uttala sina besvärjelser i Jesus och Paulus namn svarar det som kallas "den onde anden" Jesus känner jag till, och vem Paulus är vet jag, men vilka är ni?? Och istället för att de fick del av kraften slog det tillbaka på dem själva. Mannen med den onde anden gav sig på dem och skadade dem svårt.

Ibland verkar det som att Gud har sin egen väg att fånga folks uppmärksamhet, och den här händelsen ledde till en kraftig reaktion och i slutändan blev Herrens namn ärat. Många av de nykristna troende hade inte gjort upp med den gamla religionens magi och trolldom, men insåg nu att de var tvungna att släppa taget om det för att istället helhjärtat följa Jesus. Följden blev att många kom och bekände öppet vad de ägnat sig åt, och åtskilliga av dem som bedrivit trolldom samlade ihop sina böcker och brände dem offentligt. Det var material till ett värde av 50 000 silverdrachmer- motsvarande ungefär

50 000 dagsverken. Och genom allt detta fick ordet genom Herrens kraft ökad framgång och styrka.

För Paulus var talet om ondskans andemakter en realitet – livet är en kamp mellan det onda och goda. Jesus besegrade ondskan på korset och har därför gett sina lärjungar makt och kraft över ondskan. Han skriver senare till församlingen i Efesos Ef 6:10, 11,13-18: Hämta nu styrka hos Herren, av hans oerhörda kraft. Ta på er Guds rustning så att ni kan hålla stånd mot djävulens lömska angrepp. Stå fasta, spänn på er sanningen som bälte och klä er i rättfärdighetens pansar och sätt som skor på era fötter villigheten att gå ut med budskapet om fred. Håll ständigt trons sköld framför er, med den skall ni få den ondes alla brinnande pilar att slockna och grip frälsningens hjälm och andens svärd som är Guds ord. Gör det under åkallan och bön.

Paulus bestämde sig efter ungefär tre år i Efesos för att åka vidare. Han tänkte sig först till Jerusalem, och sedan som ett tvingande måste till Rom, som han också efter många strapatser kom till men det blir en senare predikan.

Men innan han hann åka kom det än en gång i hans gärning att bli ett upplopp. En silversmed som tillverkade och sålde små tempel som souvenirer insåg att så många kommit till tro på Jesus och vänt om från gudinnekulten, att han såg sina förtjänster minska, och blev rädd att hela gudinnekulten skulle försvinna. Så han kallade till sig några hantverksskamrater och ifrågasatte Paulus, och det var mycket starka känslor som kom i rörelse. De blev ursinniga när de började tro att de skulle tappa sina inkomster, och på något sätt spred sig det här runt hela staden till anhängarna till gudinnekulten, och folk från alla håll rusade till den stora samlingsplatsen, teatern som rymde 25 000 personer. Nu vet vi inte hur många som var där, men det måste ha varit en ansenlig hop. Man släpade med sig två av Paulus medarbetare som skulle stå till svars. Paulus ville själv komma in och försvara sig men hindrades både av de kristna och stadens sekreterare som kom dit. Det var ett förvirrat möte. De flesta visste inte varför de var där, men när en av judarna skulle förklara började de överrösta honom och ropade "Stor är den efesiska Artemis" och höll på så några timmar. Vilket väsen det måste ha varit, vilken kraftmätning.

Men så lyckades till sist stadens sekreterare en av de högsta männen få folket att lugna sig och manade till besinning. Paulus och hans medhjälpare hade inte hädat gudinnan eller gjort något för att skända templet. Om folket ville ställa dem till svars, måste de gå "rätt väg" genom den lagliga folkförsamlingen. Risken fanns att det som hänt skulle gå vidare till Rom och de skulle bli anklagade för uppror. Och så fick han till slut mötet att skingras.

När allt lagt sig kallade Paulus till sig lärjungarna och intalade dem mod. Sedan for han till Makedonien.

Det är många händelser vi fått återberättade. Det handlar om teologi, med betoningen på att Jesus ska vara i centrum. Det handlar om hur Gud själv visar sin makt för att överbevisa, det handlar om att man inte handskas hur som helst med Jesus namn, det handlar om att vara för Jesus, inte emot avgudarna. Det handlar om att undervisa om Jesus, och göra honom känd och trodd, och då blir det också konsekvenser långt utanför den lilla gruppen.

Det är länge sedan det hände, men samtidigt känns så mycket av det så aktuellt, vi möter ifrågasättande, vi möter nyandlighet och ockultism, där människor söker i mycket, men där Jesus inte får vara med. Vi ser nu och då i media, masshysterin bland dem som vill ha rätt i sin sak, kanske inte så mycket emot Jesus som för olika andra saker.

Människan är sig lik. Det som är viktigt för oss är att se på Jesus, att hämta styrka och kraft hos honom för att i vår tur kunna styrka varandra, för att veta vad vi tror, att till exempel fundera över vad trosbekännelsens olika uttryck innebär; att låta oss ledas av den heliga anden, som vill hjälpa oss, som vill utrusta oss, som vill använda oss idag som han använde Apollos, Priscilla, Aquila och Paulus i Efesos. Och som ibland vill överbevisa oss om vi är på fel väg, som i samband med de judiska andeutdrivarna, och att vi då när vi bekänner våra synder får förlåtelse och full upprättelse.

Någon av oss har fått gåvan att undervisa, en annan har fått gåvan att samtala med människor och stötta och hjälpa, en del har en särskild

gåva att bry sig om och ta hand om varandra, och så vidare, och så vill Gud använda oss var och en på det sätt som han vill.

Avsluta med några verser från Ef. 1:17-20, 2:10: Jag ber att vår Herre Jesus Kristi Gud, härlighetens fader skall ge er en vishetens och uppenbarelsens ande som låter er få kunskap om honom. Må han ge ert inre öga ljus, så att ni kan se vilket hopp han har kallat oss till, vilket rikt och härligt arv han ger oss bland de heliga, hur väldig hans styrka är för oss som tror- samma oerhörda kraft som han med sin makt lät verka i Kristus när han uppväckte honom från de döda och satt honom på sin högra sida i himlen.

Vi är hans verk, skapade genom Kristus Jesus till att göra de goda gärningar som Gud från början har bestämt oss till.

AMEN